

УДК 338.482.22

МИКОЛА ОГІЄНКО

*доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу
ВП «Миколаївська філія «Київського національного університету культури і мистецтв»,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: ogienkonikolay@ukr.net*

АЛЬОНА ОГІЄНКО

*кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій та зовнішньоекономічної діяльності
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського,
м. Миколаїв, Україна
e-mail: ogienko_alena@ukr.net*

ЯНА ЯЦЕНКО

*магістрант кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу,
Київського університету культури,
м. Київ, Україна*

АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА МИКОЛАЇВЩИНІ

Статтю присвячено аналізу перспективних напрямків розвитку туризму на Миколаївщині. Туризм як вид активного відпочинку, розвитку й пізнання останнім часом динамічно розвивається. Великі можливості для розвитку туризму має Миколаївська область, завдяки вигідному географічному розташуванню, потужному економічному потенціалу, значним рекреаційним природним можливостям. В роботі розглянуто інфраструктурні туристичні об'єкти області, проаналізовано кількісні показники туристичної сфери, визначено перспективні напрямки розвитку туризму на території краю.

Ключові слова: вид туризму, інфраструктура, туризм, туристична діяльність, туристичний об'єкт.

Постановка проблеми. Глобалізаційні та інтеграційні процеси в світовій економіці, культурному і суспільно-політичному житті ведуть до усвідомлення людиною того, що вона є не лише громадянином свого населеного пункту, району, області, країни, але й світового співтовариства. Одним з ефективних засобів реалізації міжколективних, міжгрупових і міжособистісних зв'язків та комунікації виступає туризм.

Туризм як вид активного відпочинку, розвитку й пізнання у формі мандрівництва або виїздів поза межі постійного перебування останнім часом динамічно розвивається. Як прогнозує Всесвітня Туристична Організація, кількість подорожуючих у світі становитиме у 2020 році 1,6 млрд чоловік, Україну відвідає близько 15 млн осіб [4].

Україна має вигідні умови для розвитку туристичної сфери, серед яких: зручне географічне розташування, проходження через територію країни важливих транспортних шляхів, сприятливий клімат та природні умови, унікальна флора, фауна та туристично-краєзнавчі ресурси, багата культурно-історична спадщина, високоінтелектуальний людський потенціал та ін.

Великі можливості для розвитку туризму має Миколаївська область – одна з південних областей країни, яка локалізована в межах Причорноморської низовини в басейні нижньої течії Південного Бугу. Вигідне природне розташування, потужний промисловий та сільськогосподарський потенціал, наявність історичних та культурних пам'яток, значні рекреаційні можливості краю, напрацьований

багатий регіональний досвід та врахування зростаючої ролі людського фактора актуалізують проблематику підвищення ефективності та результативності туристичної діяльності на території області, удосконалення структури туристичної системи, пошуку перспективних шляхів розвитку туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості теорії й практики ведення туристичної діяльності висвітлені у нормативних, наукових та методичних джерелах. Так, зокрема, пояснення основних термінів, класифікація та оцінка туристичних ресурсів України, перелік організаційних форм та видів туризму, особливості державної політики, державного регулювання та ведення туристичної діяльності висвітлені в Законі України «Про туризм» [8] та проекті закону України «Про внесення змін до Закону України Про туризм» щодо вдосконалення державної політики у сфері туризму» [7]. Методологічні основи туризму розглянуті в підручнику В. А. Квартального «Туризм» [3] та навчальному посібнику В. Ф. Кифяка «Організація туристичної діяльності в Україні» [4]. Питання стану та перспектив розвитку туристичної галузі в Україні, напрямки розвитку зеленого туризму, туризму як соціально-економічного фактора розвитку держави стали предметом розгляду низки наукових статей авторів В. В. Талалая [9], Ю. В. Арбузової та В. Д. Яковенко [1], В. Гордієнка [2] та ін. Фактичний матеріал щодо туристичної інфраструктури та перспектив розвитку туристичної сфери Миколаївської області міститься у «Програмі розвитку туризму та курортів у Миколаївській області на 2016–2020 роки», схваленій обласною радою у 2016 році [6], Інтернет-ресурсі «Миколаївщина» [5].

Дослідження стану розвитку і перспектив туристичної галузі важливе з огляду на дилему, яка спостерігається в її організаційній структурі, напрямках розвитку й стану показників. З однієї сторони, туризм в Україні перебуває в стадії занепаду, характеризується падінням обсягів та невідповідністю міжнародним нормам туристичних послуг; з іншої – спостерігаємо високі темпи будівництва локальних стандартизованих туристичних об'єктів, зростання кількості туристичних

операторів та підвищення інтересу громадян до туризму, зокрема зовнішнього [9].

Зацікавленість законодавців, наукових працівників, бізнесу, практиків і звичайних громадян до удосконалення туристичної інфраструктури, організації і методики туристичної діяльності, розширення спектру завдань, які ставить сучасне суспільне життя, вказують на актуальність проблематики й широкий простір для наукових, методичних і практичних досліджень.

Постановка завдання. Мета статті полягає у висвітленні інфраструктури та перспективних напрямків розвитку туризму на Миколаївщині. Реалізується мета шляхом виконання тактичних завдань, серед яких: характеристика інфраструктурних об'єктів області, необхідних для успішного функціонування туристичної галузі, аналіз кількісних показників туристичної сфери, визначення перспективних напрямків розвитку туризму на території Миколаївської області.

Робота виконана описовим методом, з використанням елементів структурно-типологічного та порівняльного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо потенційні можливості та основні показники туристичної інфраструктури області.

Серед природних, культурно-історичних та народногосподарських об'єктів Миколаївської області, які можуть зацікавити туристичну спільноту і входить до туристичних маршрутів виділимо такі:

1. Унікальні природні реалії: широкі низини Побужжя і Приінгулля, безмежні степи, заповідні ліси, рясні сади та виноградники. Тут простягаються оксамитові піщані пляжі Чорного моря і унікальних лиманів, а гарячі степові суховії зустрічаються з прохолодними чорноморськими бризами. Сприяє перебігу туристичних маршрутів, курортному відпочинку і купальному сезону помірний клімат з м'якою малосніжною зимою та жарким літом, теплою весною та засушливою осінню.

2. Розгалужена водна система, яка охоплює басейни більше ста річок. Найбільші з них Південний Буг, Інгул та Інгулець. В гирлах багатьох річок, внаслідок затоплення водою, утворилися лимани; найбільші з них: Дніпро-Бузький, Тилігульський, Бузький, Березанський.

3. Великий природо-заповідний та природо-охоронний фонд. Він об'єднує частину Чорноморського біосферного заповідника, два національних природних парки «Бузький Гард», природний заповідник (Єланецький степ), два регіональні ландшафтні парки (Приінгульський та Тилігульський) та 46 заказників.

4. Значний туристичний та рекреаційно-ресурсний потенціал, складниками якого є народногосподарські об'єкти та галузі, об'єднані з метою використання рекреаційних територій і туристичних об'єктів для відпочинку, оздоровлення, лікування та екскурсійного обслуговування населення.

5. Оксамитові піщані пляжі чорноморських курортів таких як Коблево, Очаків, Рибаківка, Лігове, Кінбурнська коса, лікувальні грязі Тилігульського і Бейкушського лиманів, заповідні лісові урочища, історичні пам'ятки та тихі лимани і ущелини Південного Бугу. У сезон морські курорти області приймають близько півмільйона туристів і відпочиваючих.

6. Пам'ятки культурно-історичної спадщини загальною кількістю 5914 одиниць, серед яких: 4490 пам'яток археології, 1199 – історії, 67 – монументального мистецтва, 145 – архітектури, 11 – садово-паркового мистецтва, 1 – ландшафтна, 1 – науки і техніки. Тридцять пам'яток мають статус «національного значення». В області функціонує 11 музеїв, які щороку відвідують понад 300 тис. осіб.

7. Підприємства індустрії, зокрема енергетичної галузі: ВП НЕК «Енергоатом», Південно-Українська АЕС, ДП Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря-Машпроект», суднобудування: ДП «Суднобудівний завод імені 61 комунара», АТ Миколаївський суднобудівний завод «Океан». Добувна промисловість, що спеціалізується

на розробці родовищ граніту, видобуванні каменю, глини та піску, забезпечує сировиною місцеве виробництво будівельних матеріалів, а також ТОВ «Миколаївський глиноземний завод».

8. Об'єкти харчової промисловості (понад 700), які спеціалізуються, в основному, на переробці сільськогосподарської продукції – молока, м'яса, риби, зерна, овочів і фруктів, тощо. Найбільшими з них є АТ «Лакталіс – Миколаїв», «Баштанський сирзавод», Первомайський молочноконсервний комбінат, АТ «Миколаївський комбінат хлібопродуктів», ТОВ «Сандора» та ін.

9. Серед об'єктів легкої промисловості домінують виробництва швейної (АТ «Санта-Україна», ЗАТ «Вікторія»), текстильної (ТОВ «Велам») та шкіряної і взуттєвої (ЗАТ «Возко») складових [5].

Успішність, ефективність та якість оздоровлення, відпочинку та розвитку населення забезпечується розвинутою туристичною інфраструктурою Миколаївщини та підготовленими кадрами для ведення туристичної діяльності. З цього приводу, акцентуємо увагу на таких аспектах:

1. Санаторно-курортні та оздоровчі заклади. Динаміку зміни їх кількості і потенційної спроможності за останні три роки представлено у таблиці 1.

Аналіз даних таблиці свідчить про дуже повільне зростання кількості баз та інших закладів відпочинку та скорочення кількості дитячих оздоровчих таборів, санаторіїв та пансіонатів з лікуванням, та будинків і пансіонатів відпочинку.

2. Об'єкти готельного господарства. Послуги розміщення в області надають 89 готелів та супутніх приміщень на 2878 місць,

Таблиця 1 – Динаміка зміни кількості та потенційної спроможності санаторно-курортних та оздоровчих закладів за останні три роки

Роки	Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії-профілакторії		Будинки і пансіонати відпочинку		Бази та інші заклади відпочинку		Дитячі оздоровчі табори	
	всього	у них ліжок, тис.	Всього	у них ліжок, тис.	всього	у них місць, тис.	всього	у них місць, тис.	всього	у них місць, тис.
2015	11	4,0	7	0,7	20	4,6	126	18,1	555	6,1
2016	11	4,2	7	0,7	19	4,7	126	17,4	552	5,5
2017	10	4,3	7	0,7	16	4,0	136	18,6	553	6,1

Таблиця 2 – Міжнародні транспортні коридори, які проходять через територію області

Назва коридору	Маршрут по Україні	
	Залізничний транспорт	Автомобільний транспорт
Євро-Азіатський (Іллічівськ – поромна переправа через Чорне море – Грузія – Азербайджан – поромна переправа – Туркменія)	Одеса – Миколаїв – Херсон – Іллічівськ – поромна переправа через Чорне море – Грузія	Одеса – Миколаїв – Херсон – Джанкой – Керч
Причорноморські країни	Рені – Ізмаїл – Одеса – Іллічівськ – Миколаїв – Херсон – Колосівка – Помошна – Знамянка – Дніпропетровск – Ясинувата – Квашине	Рені – Ізмаїл – Одеса – Миколаїв – Херсон – Мелітополь – Бердянськ – Маріуполь – Новоазовськ

з них: готелі – 50, мотелі – 2, хостели – 1, кемпінги – 1, гуртожитки для приїжджих – 3, туристичні бази та студентські літні табори – 32.

3. Розвинена система транспортного сполучення, яка охоплює всі види наземного, повітряного та водного транспорту. Через залізничний вокзал обласного центру здійснюється внутрішнє та міжобласне сполучення. На території області функціонують п'ять портів, з яких один річковий, ряд приватних терміналів. Міжнародний аеропорт «Миколаїв» входить до складу найбільших і найбільш технічно обладнаних аеропортів півдня України.

Міжнародні транспортні коридори, які проходять через територію області і сприяють зручності туристичної роботи описано таблицею 2 [5]:

4. Туристичну діяльність здійснюють (за даними 2017 року) здійснювали 63 суб'єкти, з них 3 туроператори та 58 турагентів. Протягом 2017 року в області було обслуговано понад 11805 туристів [5; 10]. Динаміку зміни кількості суб'єктів туристичної діяльності та кількості обслугованих ними осіб за 2011, 2015 та 2017 роки представлено на рис. 1:

Рисунок 1 – Динаміка зміни кількості суб'єктів туристичної діяльності та кількість обслугованих ними осіб за 2011, 2015 та 2017 роки

Наведені дані дозволяють зробити висновок про значне зменшення числа суб'єктів туристичної діяльності у 2015 році і особливо кількості обслугованих громадян, а також повільне зростання цих показників у 2017 році [10, с. 18–24].

Відпочинок в Миколаївській області поєднує в собі декілька видів туризму: дитячий та сімейний, активний, молодіжний, лікувально-оздоровчий, культурно-пізнавальний, екологічний та рекреаційний.

Дедалі більшої популярності набирає на теренах області сільський або зелений туризм [1]. Розроблена обласна Програма розвитку сільського (зеленого) туризму [6]. З-поміж 74 об'єктів цього виду туризму найбільш значимими є ферма «Саванна» (с. Ставки Веселинівського району); агротуристичний комплекс «Кременівський страус» (с. Кременівка Веселинівського району); туристично-рекреаційний комплекс «Козацька застава» (смт Костянтинівка Арбузинського району) та ін.

У 2017 році в області було зареєстровано близько 236 тис. осіб туристів та відпочиваючих, з них: організованих туристів – 89617 тис. осіб, іноземців – 4,3 тис. осіб, дітей віком до 18 років – 15 тис. осіб, не організованих туристів – 124 тис. осіб. Сума податків сплачених закладами відпочинку – 16,9 млн. грн [6].

Кількість туристів та екскурсантів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності області в динаміці представлено у табл. 3.

Дані свідчать, що пріоритетними залишаються внутрішній та виїзний туризм, хоча за січень-вересень 2017 року існує тенденція скорочення виїзного потоку на 1434 осіб в порівнянні з аналогічним періодом 2016 року. Що стосується іноземних туристів, то в 2018 році існувала стабільна тенденція до

Таблиця 3 – Кількість туристів та екскурсантів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності області

Показники	2015	2016	2017
Всього туристів	47661	46269	27838
іноземних туристів	6196	5059	3307
громадян області, які виїжджали за кордон	5137	6229	4795
туристів, охоплених внутрішнім туризмом	36328	34981	19736
Всього екскурсантів	17783	15207	9334

скорочення їх кількості на 1752 особи в порівнянні з 2016 році.

Туристична сфера Миколаївської області перебуває в стадії реформування. Рішенням обласної ради у 2016 році схвалено Програму розвитку туризму та курортів у Миколаївській області на 2016–2020 роки [6]. На її виконання в минулому році використано 250 тис. грн. Структура використаних коштів зображена в таблиці 5.

Таблиця 5 – Структура використаних коштів згідно з Програмою розвитку туризму та курортів у Миколаївській області на 2016–2020 роки

250 тис. грн.	85 тис. грн.	34%	Виготовлення сувенірної продукції
	100 тис. грн.	40%	Пропагування регіонального змісту
	25 тис. грн.	10%	Виготовлення довідкових матеріалів
	40 тис. грн.	16%	Організація масових заходів

Однак, туристична галузь області ще далека до конкурентноспроможності на світовому ринку туристичних послуг. Серед чинників, які гальмують цей процес відзначимо:

- застарілість інфраструктури, повільне зростання готельного фонду, високі ціни на готельні номери та недостатня якість обслуговування;
- домінуюча орієнтація туристичної галузі на внутрішній попит і лікувально-реабілітаційну діяльність [4];
- недостатня організація і розвиток індустрії розваг, занедбаність культурно-історичних пам'яток, нерозв'язаність екологічних, та соціально-економічних проблем [2];

- несприятливі нормативні умови для туристичного підприємництва;
- недостатнє фінансування галузі та відсутність інвестицій та ін.

Проаналізувавши засадничі основи туристичної галузі, потенційні можливості та основні показники туристичної інфраструктури області та фактори, які гальмують процес реформування туристичної сфери, визначимо такі перспективні напрямки розвитку туризму на Миколаївщині:

1. Підхід до туризму як до синергетичної та інтегруючої сфери економіки і життєдіяльності суспільства, пріоритетний розвиток якої сприяє економічному зростанню регіону, забезпечує зайнятість населення, покращує його соціальний стан [4].

2. Розгляд туризму з позицій зміцнення позитивного іміджу області та країни в цілому, поширення відомостей про природні особливості, культурно-історичну спадщину та традиції, репрезентації сучасних досягнень виробництва, науки і соціальної сфери.

3. Координація дій всіх зацікавлених сторін та системність у підходах до організації та проведення туристичних заходів, безумовність виконання цільової програми розвитку туризму та курортів.

4. Залучення бізнесових структур до удосконалення, розширення і розвитку туристичної інфраструктури, створення умов, підготовка та реалізація інвестиційних проектів.

5. Стандартизація, облаштування та інформаційне забезпечення інфраструктурних і туристичних об'єктів відповідно світових вимог.

6. Науково-прагматичний підхід до організації туристичних маршрутів і практичної туристичної діяльності, оптимізація взаємодій працівників туристичної сфери, культури, виробництва, органів місцевої влади, розв'язання питань транспортного забезпечення, харчування, поселення.

7. Пропагування регіонального туристичного продукту, виготовлення рекламних буклетів, сувенірної продукції, тематичних туристичних путівників, поширення інформації в соціальних мережах [6].

8. Організація та проведення масових спортивно-туристичних зльотів, змагань, походів, експедицій, фестивалів [6].

9. Поширення інноваційних видів туристичної діяльності, зокрема пригодницького, екологічного, культурно-пізнавального, тематичного або цільового, виробничого туризму [4].

10. Сучасний підхід до тлумачення і розуміння термінологічних туристичних понять «турист», «просування туристичного продукту», «туристичний супровід», «фахівці туристичного супроводу», «туристичні субагенти», «туристичні онлайн оператори», «туристичні онлайн агенти» та ін.; класифікація туристичних подорожей за метою, організаційною формою, віковими характеристиками та особливими потребами, джерелами фінансування, способом пересування тощо [7].

11. Компетентний підхід до навчання, підготовки і перепідготовки фахівців туристичної сфери.

12. Вивчення, узагальнення і поширення перспективного регіонального та загальнодержавного досвіду кращих працівників туристичної галузі.

Висновки й перспективи досліджень.

Врахування особливостей туристичних об'єктів та інфраструктурних факторів, аналіз кількісних показників, запобігання чинникам, які гальмують процес реформування туристичної сфери та визначення і реалізація перспективних напрямків розвитку туризму на території Миколаївської області, сприятиме збільшенню потоку туристів, формуванню конкурентноспроможної та високоприбуткової туристичної галузі, яка задовольнить вимоги внутрішнього та міжнародного туризму.

До перспективних напрямів майбутніх науково-методичних досліджень варто віднести удосконалення методики туристичної діяльності, впровадження інноваційних видів туризму та новітніх технологій, поширення регіонального досвіду проведення туристичних заходів та порівняльний аналіз стану розвитку туристичної галузі області та суміжних територій.

Список використаних джерел

1. Арбузова Ю. В., Яковенко В. Д. Перспективні напрямки розвитку зеленого туризму в Україні. Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. 2014. Вип. 3(4). С. 120–128.
2. Гордієнко В. Туризм – рушій соціально-економічного розвитку країни. URL : http://tourlib.net/statti_ukr/gordienko.pdf (дата звернення 28.11.2018).
3. Квартальнов В. А. Туризм : учебник. Москва : Финансы и статистика, 2007. 336 с.
4. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 300 с. URL : http://tourlib.net/books_ukr/kyfjak.htm (дата звернення 28.11.2018).
5. Миколаївщина – Миколаївська обласна державна адміністрація. URL : <http://www.mk.gov.ua/ua/myko/> (дата звернення 28.11.2018).
6. Програма розвитку туризму та курортів у Миколаївській області на 2016 – 2020 роки : рішення обласної ради від 10.06.2016 р. № 6. URL: <https://www.mk-oblrada.gov.ua/oblasni-programy> (дата звернення 28.11.2018).
7. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо удосконалення державної політики у сфері туризму від 20.04.2018 р. № 8317. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F100A.html (дата звернення 28.11.2018).
8. Про туризм : Закон України від 15.09.0995 р. № 324/95-ВР. Дата оновлення: 04.11.2018 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15> (дата звернення 28.11.2018).
9. Талалай В. В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі України. Інновації та науковий потенціал світу : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 17.03.2016 р.). Вінниця : Діло, 2016. С. 18–20.
10. Туристична діяльність в Україні у 2017 році : статистичний збірник / відповідальна за випуск О. О. Кармазіна. Київ, 2018. 90 с.

References

1. Arbuzova, Yu. And Yakovenko, V. 2014. Perspective directions of development of green tourism in Ukraine. Information technology in education, science and production, 3 (4), pp. 120–128.
2. Gordienko, V. Tourism – the engine of socio-economic development of the country. Available at: http://tourlib.net/statti_ukr/gordienko.pdf. [28.11.2018].
3. Kvartalnov, V. 2007. Tourism: a textbook. Moscow: Finance and Statistics, 336 p.
4. Kifyak, V. 2003. Organization of tourism activity in Ukraine: a manual. Chernivtsi: Books XXI, 300 p. Available at: http://tourlib.net/books_ukr/kyfjak.htm. [28.11.2018].
5. Mykolayiv oblast – Mykolaiv Regional State Administration. Available at: <http://www.mk.gov.ua/ua/myko/>. [28.11.2018].
6. Program of development of tourism and resorts in Mykolaiv region for 2016-2020: the decision of the regional council dated June 10, 2016, No. 6. Available at: <https://www.mk-oblrada.gov.ua/oblasni-programy>. [28.11.2018].
7. Draft Law amending the Law of Ukraine «On Tourism» on the improvement of the state policy in the field of tourism dated April 20, 2018, No. 8317. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F100A.html. [28.11.2018].
8. On Tourism: Law of Ukraine dated September 15, 1995 No. 324/95-BP. Date of update: November 4, 2018. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>. [28.11.2018].

9. Talalay, V. 2016. Current situation and prospects of development of tourist industry of Ukraine. Innovations and the scientific potential of the world: materials of sciences. conf. (Kiev, 17.03.2016). Vinnitsa: Delo, pp. 18–20.
10. Tourist activity in Ukraine in 2017: statistical collection / responsible for the issue of O. Karmazin. Kyiv, 2018, 90 p.

Огиенко Н. Н., Огиенко А. В., Яценко Я. С., Анализ и перспективные направления развития туризма на Николаевщине

Статья посвящена анализу перспективных направлений развития туризма на Николаевщине. Туризм как вид активного отдыха, развития и познания в последнее время динамично развивается. Большие возможности для развития туризма имеет Николаевская область, благодаря выгодному географическому расположению, мощному экономическому потенциалу, значительным рекреационным природным возможностям. В работе рассмотрены инфраструктурные туристические объекты области, проанализированы количественные показатели туристической сферы, определены перспективные направления развития туризма на территории края.

Ключевые слова: вид туризма, инфраструктура, туризм, туристическая деятельность, туристический объект.

Ohienko M., Ohienko A., Yatsenko Y. Analysis and prospective directions of tourism development in Mykolayiv region

The article is devoted to coverage of infrastructure and perspective directions of tourism development in Mykolayiv region. Tourism as a form of active rest, development and knowledge has recently been developing dynamically. Mykolaiv region has great opportunities for tourism development, thanks to its favorable geographical location, powerful economic potential, and significant recreational opportunities.

It is stressed that unique natural realities with wide lowlands, boundless steppes, protected forests, abundant gardens and vineyards, sandy beaches of the Black Sea belong to the natural, cultural-historical and national economic objects of the region that may interest the tourist community and enter the tourist routes; ramified water system; a large nature reserve and a nature conservation fund; monuments of cultural-historical heritage; enterprises of the industry, food and light industry. Success, efficiency and quality of health improvement, recreation and development of the population are ensured by the developed tourism infrastructure, which includes objects of the hotel industry, developed system of transport communication. Rest in the Mykolaiv region combines several types of tourism: children's and family, active, youth, health-improving, cultural-cognitive, ecological, recreational and green.

The paper considers infrastructure tourism objects of the region, analyzes the quantitative indicators of the tourist sphere, identifies the perspective directions of development of tourism on the territory of the region.

Key words: tourism type, infrastructure, tourism, tourist activity, tourist object.

Стаття надійшла до редколегії 30.11.2018